

Celek a vztaženost k celku

Každý skutečný celek se vyznačuje tím, že se aktivně vyděluje ze svého prostředí a proti němu, a to i když je na něm závislý jako na svém předpokladu. Toto vydělení (resp. vydělování) může mít různé formy a může používat různých prostředků, nicméně výsledkem je skutečnost, že lze poměrně dobře odlišovat to, co náleží k onomu prostředí, od toho, co už nějak (byť relativně) bylo pojato do rámce onoho celku, tj. co bylo nějak sjednoceno, integrováno (a přesněji řečeno: co se do celku nějak samo aktivně zapojilo). Nejde tu o to, jak to my ve svém poznávání a chápání oddělujeme a odlišujeme, ale jak se takové celky vydělují a odlišují od svého okolí samy. To tedy znamená, že naše rozlišování může být někdy oprávněné a správné, ale jindy může být také mylné a neodůvodněné. A z toho pak zřetelně vyplývá, že si musíme klást rovněž takové otázky, jako po zdroji a původu oněch aktivit celku, jimiž celek svou sjednocenost a integritu zakládá a udržuje (což samozřejmě zahrnuje i otázku po prostředcích a kontrole tzv. výměny hmoty a energie mezi vnitřní sférou celku a jeho okolím; v biologii se mluví o tzv. metabolismu). Komu nebo čemu můžeme „připsat“ onu pozoruhodnou úlohu? Jakého pojmenování tu může nebo má být použito? Budeme-li mluvit o „subjektu“, jak nově jej budeme muset pojímat?

(Písek, 110101-1.)